

Rasernas likställighet.

Lindhagen, Carl,

*54 A x Br. Stockholm. Förbundet för
humanistisk politik. Broschyrer. ...N:r...*

STHLM

||||| Broschyrer utgivna av Förbundet för humanistisk politik n:r 2. Stockholm 1922

Polit. ekn.
Abblom.
Sällsk.
(Bv)

RÄSERNÄS LIKSTÄLLIGHET

Av
CARL LINDHAGEN

Pris 50 öre

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF TORONTO

RASTBINA
LIKSTÄLLIGHET

CARL LINDBERGH

RASERNAS LIKSTÄLLIGHET

Då den indiske skalden och tänkaren Rabindranath Tagore nyligen besökte den svenska huvudstaden, delade hans sekreterare flitigt ut ett litet tryckt blad på franska med överskrift Santinikitan eller "fredens hemvist". Det var namnet på det universitet, som han grundat i Indien nära den lilla staden Bolpur. I själva verket innehöll framställningen en erinran om det betydelsefulla tecken i tiden, som orientens tänkare och statsmän brukat kalla Asiens uppvaknande. Många tidningsreferenter gjorde sin uppvaktning, och jag är övertygad om, att den påpasslige sekreteraren stack det lilla bladet även i deras händer. Aldrig har jag dock sett innehållet återgivet i någon gängse tidning. Kanske det icke ens blev läst.

Detta vore dock stor skada. Bladet ordar nämligen värtaligt om österns uppgift i framtidens värld. Det gäller, heter det, att sätta vår tillit mera till en moralisk ledning, än till någon slags organisation av materiella krafter. Det är till denna ledning östern kan giva ett betydelsefullt bidrag. Nu gäller det ett möte mellan raser, och då vill det till insikt, att enhetligt fullkommande består icke i enformighet utan i harmoni. Om Asien söker oklokt omdana sin dyrbara arvedel till en dålig efterlikning

av västern, skulle denna arvedel falla i stoft, samt Asien bliva onyttigt, föraktligt och löjligt. Om hela världen åter slutar med att bliva ett generaliserat västern, måste även denna parodi gå under, krossad av sin egen orimlighet.

Mellan dessa blida tonfall mullrar det emellertid också något av en annalkande åska. Västern varnas för en förblindad tilltro till sin skenbara oöverbinnlighet, och det erinras gåtfullt om historiens fruktansvärda överraskningar.

Det är på tiden att västern börjar så sakteliga gå in i sin egen själ och tänka något över Asiens påminnelser. Ett tacksamt experiment säkerligen, därest det kommer till stånd. Ty där inne skola de finna genklang i de europeiska människornas samveten, som visserligen ej förnimmes numera, men finns där ändå. Små ansatser till uppvaknande även här förmärkas understundom. De äro dock ännu alldeles för vanmäktiga att utplåna västerns skuld och avvärja en måhända annalkande ofärd.

Då ensamma människor här och var i Europa söka i sitt medvetande någon räddning från tidens stormar, så stannar alltid förvissningen till sist vid någon rättsordning, framgången ur det bästa de känt och tänkt. Det största av allt blir då, att det som orättvist är för-

tryckt och underkuvat skall ernå upprättelse och mottaga den genom pliktuppfyllelse från dem, som begått orättvisorna, och vilka på detta sätt också skulle å sin sida få dem förlåtna. När vi då sålunda bland mycken annan orätt sett, hur nationerna nedtrampa varandra och de stora söka göra de små till sina slavar, så ha vi förstått, att i vår drömda rättsordning också måste ingå ett borttagande av dylika ogärningar. Fördjupa vi oss i detta problem, vidgar det sig såsom alla rättsfrågor genom sina otaliga förgreningar uti den levande verkligheten. Följa vi dessa ledtrådar till deras yttersta gränser, möter till sist även en europé en fjärrsyn, något som höjer sig liksom ett Himalaja över de övriga livsbilderna. Det är rasfrågan, spörsmålet om rasernas likaberättigande, den yttersta och yppersta nationalitetsfrågan. Rasstriden gäller alla folkslag, men den kulminerar i vikt och betydelse uti motsättningen emellan vad man kallat den vita och den gula rasen, mellan västern och östern.

Det behöves icke många ord för att måla situationen. Det europeiska militärväsendet slog sina klor i Asiens fredligare folk som ett lättfånget byte, den europeiska industrien överflyglade östern med sina varor, den europeiska handeln och sjöfarten fullkomnade utbyggnaden, och förtrycket och den europeiska politiken ledde trådarna och skyddade den europeiska invasionen mot varje försök från de pinade folken att slita sig lösa ur den fientliga omfamningen. Alla dessa vita olyckor kunde dock möjligen vara överkomliga och småningom användas utan några katastrofer. Värre ställer det sig med en annan nattsida i

den europeiska företagsamheten. Österns länder, såsom Japan, Kina och Indien, äro mycket befolkade, ja till stora delar överbefolkade. I det egentliga Japan exempelvis lära bo 56,000,000 människor på ett område av 420,000 kvadratkilometer och med en folkökning av omkring 800,000 människor om året. Vart skall all denna befolkning vända sig för att kunna leva? Vart de sända sina blickar äro européerna före dem samt förneka Asiens folk tillträde till jordens koloniområden, som förbehållas den vita rasen. Nordamerika har faktiskt länge varit avstängt. Afrika och Australiens fastland med sina ännu stora och obefolkade utrymmen äro också förbjudna territorier, likaså Nya Zeeland och även Sibirien. Endast inom Sydamerika står ännu tills vidare immigrationen tämligen öppen även för Asiens folkslag.

I Sydafrikas förenta stater är det, för att taga ett exempel, förbjudet för österlänningen att köpa jord. I staten Transvaal är det förbjudet att ingå äktenskap mellan vita och färgade. I åtskilliga är det förbjudet för asiaterna att driva handel och industri och i de andra är det faktiskt omöjliggjort för dem. På hotell, teatrar, kinematografer, restauranger, spårvagnar, automobiler och annat är det ett vanligt anslag: "endast för européer (European only).

Endast för européer! Man kan icke tänka sig ett verksammare motto för ett nytt världskrig, den fruktansvärda sammandrabbningen mellan östern och västern, för vilken Tagore varnade ett förblindat Europa. Detta europeiska tilltag att utestänga en del av mänskligheten från rätten att leva och besitta jorden lika väl som européerna är en av

de oerhördaste och farligaste oförrätter historien har att uppvisa. Att med våldets rätt hänvisa stora folkslag att svälta, dö hungersdöden eller söka sin utväg i våldsamheter, att frantaga dem kolonisationsmöjligheter ända intill deras egna gränser, att tjuvhålla på obrukad mark för kommande europeiska släkten, detta kan icke betecknas annat än som ett sannskyldigt rövarväsende.

Inför den ödestimma, som hotar genom ett sådant system, genljuder Europa ofta av en salvelsefull lystring till rustning mot den gula faran. I själva verket är denna förnimmelse ingenting annat än det onda samvetets röst över den vita olyckans verklighet. Ett dåligt samvete, som icke önskar bättra sig, är den största av alla faror. Den nyssnämnda parolen innefattar en förberedelse till ett nytt oerhört brott av den vita rasen mot mänskligheten. Inom Tyskland särskilt finnes en hel litteratur med uppgift att förbereda sinnena på denna tillämnade katastrof. Det är ju också bekant, att den nu avsatta tyske kejsaren synnerligen intresserade sig för denna rörelse.

Vid uppgörelsen efter världskriget och grundläggandet av nationernas förbund väckte de japanska ombuden också på tal samt fordrade rasernas likställighet såsom en rättsgrundsats, vilken måste intagas i förbundets författning. Detta krav avslogs av européerna då liksom så många andra gånger. Med andra ord, västerns politik vill gärna ha stöd av österns folk för sitt förbund, men önskade, att detta fortfarande skulle materiellt uppbyggas på programmet: jordens exploateringsmöjligheter åt européerna

samt fattigdomen och trångboddheten åt asiaterna. Det är verkligen många luckor i folkförbundets författning.

I den nyligen på Nordamerikas inbjudan av oceanmakterna hållna kongressen i Washington rörande minskning främst i flottningsrustningarna uppfordrades även Japan såsom den ende militärt utrustade asiatiska makten att deltaga däri. De japanska ombuden berörde åter likställighetsfrågan och den överbefolkning varav österns folk ledo. Det föll dock icke Europa och dess kolonialländer in att höra på det örat. Kongressen ville skapa ett fredsverk, men trodde sig kunna göra det utan att inlåta sig på krigsfarans orsaker. Man må icke förundra sig över, att österns ombud kände sig tveksamma, hur de skulle ställa sig. Emellertid togo de åtminstone för tillfället sitt förnuft tillfånga, vilket säkerligen en europeisk stormakt ej skulle gjort i en liknande situation. Vapnen komma aldrig att bringa annat än ofärd över de båda raserna. Endast rättstankarna kunna uträtta något för att giva österns folk deras rätt.

Det är min övertygelse att de menige inom Europa redan nu i stor utsträckning skulle kunna hänföras för en sådan idé och vara beredda att sträcka sina händer ut mot österns folk, så snart de blott tillåtas det. Även något halvofficiellt uppvaknande till ansvar kan förspörjas någon gång. Den franske upplysningsfilosofen Condorcet utslungade på 1700-talet de bekanta orden: "Antingen har ingen människa medborgerliga rättigheter eller också hava alla det; och den som röstar emot en annans rätt på grund av dennes olikhet i religion,

kön eller ras har från denna stund avsvurit sig sin egen rätt."

Det skulle vara av intresse att kunna samla en översikt av de små ansatserna till europeisk självövertinnelse i raser- nas rättsfråga. Liksom alla förbisedda saker ligga de dock undangömda i skrymslena. Biblioteken och uppslags- böckerna äga mycken liten kännedom därom. Så mycket har jag emellertid kunnat uppdaga, att den 28—30 juni 1910 hölls i Caxton Hall uti Westminster en konferens om nationaliteter och underkuvade raser. Åtskilliga föredrag höllas om det nuvarande tillståndet och vissa utvägar föreslogos.

Ett ännu betydelsefullare tecken utgjorde den första allmänna raskongressen, som hölls i universitet i London den 26—29 juli 1911. Kongressens uppgift var "att diskutera i vetenskapens och det moderna rättsmedvetandets ljus de allmänna förhållanden, som bestå mellan västerns och österns folk, mellan s. k. vita och s. k. färgade folk i syfte att befrämja mellan dem ett fullt samförstånd, de mest fredliga känslor och en hjärtligare samverkan". Det hölls vid kongressen många föredrag från representanter för de olika raserna. De europeiska inläggen antogo ofta mera karaktären av lärda teoretiska avhandlingar med tydliga bemödanden ibland att ådagalägga "neutralitet". De färgade inläggen återgingo mera rakt på sak och gävo en föreställning om, hur det verkligen förhåller sig. Av ganska stort intresse är den mobilisering av i all synnerhet europeiska representanter för politik och social vetenskap, som man under olika rubriker hade insamlat såsom någon slags hedersvakt kring kongressen och dess ändamål.

När man läser denna massa namn på stora och små europeiska notabiliteter¹, undrar man blott huru många av dessa personer, som gärna låtit trycka sina namn, också skulle velat varit med när det gäller och slagit ett slag för de färgade folkens rätt på bekostnad av den europeiska självskheten.

Vid sistnämnda kongress antogs en resolution under betonande, att, liksom den franska revolutionen proklamerat de mänskliga rättigheterna, borde nutiden proklamera folkens oförytterliga rättigheter. Denna resolution lydde i översättning på följande sätt:

"Förhållandena mellan folken regleras av samma allmänna rättsgrundsatser och moraliska principer som mellanhavandena mellan individerna. Det existerar icke någon rätt till erövring. Ett folks autonomi är okränkbar. Folken hava rätt till legitimt försvar. De äro solidariska sinsemellan. Folkens rätt att bestämma över sig själva gäller allt framgent och är oförytterlig. Folken böra grunda en internationell domstol för människans rättigheter och folkens rättigheter, sammansatt för varje folk av en till fyra personer, beklädda med sina landsmäns förtroende. Denna stora världsareopag, utrustad i början med moralisk befogenhet och sedan med officiell sanktion, skall representera det universella samvetet och kunna säga till de gamla nationerna, att de icke kunna utan att vanära sig, utan att begå ett brott mot civilisation och mänsklighet kränka människans rättigheter eller folkens rättigheter".

¹ Såsom svenska borgensmän för kongressens ändamål finnas under olika hedersrubriker upptagna. Såsom "hon. vice-presidenten": presidenten Ivar Afzelius, landshövding Hjalmar Hammarskjöld, första kammarens talman Chr. Lundeberg och ministern i London greve U. Wrangel. Vidare såsom medlemmar av i "hon. general committee": riksdagsman Ernst Beckman, baron Bonde på Eriksberg riksdagsman J. Bromée i Billsta, professor Pontus Fahlbeck, baron Louis de Geer, professorerna Rudolf Kjellén och P. E. Liljequist, dr. N. A. Nilsson i Örebro, professorerna Otto Nordenskjöld och Vitalis Norström, biskop G. von Schéele, professor Gustaf Steffen och riksdagsman Edvard Wavrinsky. Däremot hade Sverige ej någon representant bland "officers, council and rapporters", ej heller bland "hon. secretares" eller "executive council". Alla dessa svenskar få väl anses ha gått mer eller mindre i god även för ett sådant yrkande, som innefattas i denna motion.

Det betänkligaste i den europeiska förkastelsen av dylika fromma önskemål är, att den uppammar och söker stöd mången gång av påståendet, att här är fråga om den vita rasens bestånd. Man söker göra gällande, att mellan särskilt den gula och vita rasen råder en så stor öoverensstämmelse, att något samförstånd och samarbete på likställighetens grund är omöjligt. Den ena eller andra måste förgås i en tävlan mellan dem, så är det skrivet i stjärnorna. Allt tyder på, heter det vidare, att det då blir den vita rasen, som får gå under på grund av de större anspråk, den ställer på livet och således omöjliggör för den att i denna tävlan underbjuda den gula rasen.

Den sista avhandlingen av Viktor Rydbergs hand utgjorde en år 1895 tryckt tänkeskrift om "de vite och de gule", avfattad såsom ett företal till en svensk översättning av "den sociala utvecklingen" av Benjamin Kidd. I detta företal utvecklar författaren en synnerligen mörk syn på den vita rasens framtid. Läs blott följande ord:

"Jag överlämnar åt läsaren själv att göra en sammanfattning av vad jag nu yttrat. Jag tror, att han skall vara enig med mig om, att de faror, som den vita rasen går till mötes, äro fruktansvärda, samt att de moraliska och fysiska förhållanden, under vilka detta sker och under vilka den avgörande striden skall redan i det snart ingående 20:de århundradet utkämpas, göra utsikten för densamma hart när förtvivlad. En ras, som själväter sig, vars militära erövring av snart nog alla världsdelar är, även den, ett självättningsförlopp, en ras mindre till antalet än den gula och ur stånd att som den trivas och föröka sig under vilket luftstreck som helst, en ras, som därtill är emittad värre än den gula med ärftliga sjukdomar, och börjar varda mindre avelsam än den, — en sådan ras

kan, i trots av den högre andliga begåvningen, som gjort den till människosläktets aristokrati, icke uthärda i kampen med den kroppsligt hårdigare, måttligare, praktiskt förståndiga, outtröttligt arbetsamma och tålmodiga ras, som befolkat det östra Asien. Erkännas måste också, att de vites kultur, vad utvecklingen av samfundsordningen vidkommer, just icke talar till dess förmån."

Ifall man tillåter det europeiska övermodet att ytterligare vinna stöd av en så förtvivlad misströstan, då är ju ödestimmen i annalkande — det nya stora världskriget, en vapenkamp kanske i all synnerhet mellan två arbetareklasser. Det förhåller sig emellertid icke på detta sätt. Rydberg talar själv i slutet av sin uppsats förhoppningsfullt om samhörigheten i världen. Rätten och pliktuppfyllelsen få också en gång någonting att säga till om. Det är dessa två makter, som måste och följaktligen också komma att resa sig som bålverk emot de förstörande drifterna. Den vita rasen är illa styrd, men reder sig nog under alla förhållanden. Nödvändigheterna skapa utvägar nu som alltid. Jag är övertygad, att de båda raserna skola i samförstånd finna en lösning, så snart de avkastat sig olyckliga institutioner och fått kännning med de oförgängliga värdenas fasta mark.

Det svenska folket har rättighet fordra av sin regering, att den, såvitt i dess förmåga står, förekommer, att vår världsdel och därmed också Sverige inkastas direkt eller indirekt i ett nytt världskrig. Dessutom och i all synnerhet måste vi fordra, att den svenska utrikespolitiken främjar rätten åt alla håll i det stora, så väl som i det obetydliga. För min del har jag på grund av de skyldigheter riksdagsmannaskakpet pålägger mig se-

dan ett årtionde vid olika tillfällen inom riksdagen fästare uppmärksamhet på de färgade folkens rätt (utförligast genom motionen nr 115 i första kammaren vid 1919 års riksdag).

Det vore sålunda väl en verkligt aktuell, hög viktig angelägenhet, att i de utrikespolitiska förhandlingarna göres gällande även såsom ett svenskt krav:

1) att en mellanfolklig rättsordning och förekommandet av nya världskrig vila nu icke minst därpå, att den vita rasen gottgör sina oförrätter mot de färgade raserna, särskilt den gula rasen;

2) att i anslutning till ett sådant åskådningssätt den vita rasen bör i synnerhet:

a) avstå från sina obehöriga självtagna privilegier och exploateringar av andra folkslag och deras territorier;

b) erkänna de andra rasernas likabehandling och ingå i vänliga förhand-

lingar därom för att söka övervinna de svårigheter, som kunna möta ur den vita arbetareklassens synpunkt med hänsyn till de skilda levnadsbehoven;

c) med medkänsla söka förstå de färgade rasernas, särskilt den gula rasens, svårigheter på grund av stor trångboddhet mångenstädes samt tillerkänna dessa raser de möjligheter till nya bosättningar, som tillkomma dem med lika rätt som den vita rasen; (därvid bör även överläggning eventuellt förekomma rörande befolkningsökningens problem och jordens möjligheter att rymma en växande befolkning);

d) erkänna med tacksamhet, att västern särskilt nu har mycket att inhämta från österns gamla själsliga kultur, samt att problemet för en lycklig samverkan också kan formuleras så, att det gäller en sammansmältning mellan österns djupare anda och västerns mäktigare materia.